

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande gällande Statskontorets utvärdering av Digisam och Riksarkivets ställningstagande till Digisams framtid

Inledning

Kungl. biblioteket (KB) har ombetts att lämna synpunkter på Statskontorets utvärdering av Digisam och Riksarkivets (RA) ställningstagande till Digisams framtid.

KB:s remissvar är uppdelat i följande avsnitt:

- *Allmänt om Digit@lt kulturarv - Nationell strategi*
- *KB:s roll som nationalbibliotek*
- *Statskontorets utvärdering av Digisam*
- *Riksarkivets ställningstagande till Digisams framtid*

Remissvaret inleds med en sammanfattning i punktform. Hänvisningar till Statskontorets rapport görs genom angivande av avsnittsnumrering. Hänvisningar till Riksarkivets ställningstagande görs genom rubrik- och sidhänvisning. Detta då Riksarkivets ställningstagande saknar avsnittsnumrering.

Sammanfattning

- KB framhåller vikten av att kulturarvet tillgängliggörs på ett ändamålsenligt sätt för utbildning och forskning.
- KB stödjer att Digisam fortsatt har sin placering vid RA under tiden som regeringen tar ställning till Digisams förslag för den framtida infrastrukturen inom digitaliseringsområdet.
- KB anser att en analys av effekterna av Digisams arbete behöver göras med syfte att fastställa uppnådd nytta.
- Analysen bör följas av ett ställningstagande om vilken organisationsform som är önskvärd för framtida ABM-

samverkan. KB stödjer därför inte en långsiktig integrerad placering av Digisam vid RA.

- KB:s utgångspunkt för ABM-samverkan är just samverkan och inte samordning.
- Styrgruppen behöver tydligare än idag äga agendan och fastställa prioriterade samverkansområden och effektmål.
- Sekretariatet behöver rekrytera särskild kompetens om biblioteksverksamhet.
- Sekretariatets verksamhetsplanering behöver utformas så att ingående institutioner kan planera in delaktighet i Digisams aktiviteter och arbetsgrupper.

Allmänt om Digit@lt kulturarv - Nationell strategi

KB ställer sig bakom den nationella strategins mål att *kulturella verksamheter, samlingar och arkiv i ökad utsträckning ska bevaras digitalt och tillgängliggöras elektroniskt för allmänheten.*

KB ser att en samverkan mellan ABM-institutioner generellt är av godo. Många av de utmaningar kulturminnesinstitutionerna står inför är gemensamma. Digitaliseringen av kulturarvet öppnar för nya och spännande möjligheter att tillgängliggöra ABM-sektorns kulturarvssamlingar. Detta var också utgångspunkten till att KB tog initiativ till och drev ABM-centrum mellan 2004-2010.

Utifrån KB:s uppdrag att svara för frågor om samverkan mellan forskningsbibliotek gällande digitalisering vill KB framhålla vikten av att kulturarvet, utöver att tillgängliggöras för allmänheten, också tillgängliggörs på ett ändamålsenligt sätt för utbildning och forskning.

KB:s roll som nationalbibliotek

KB har regeringsuppdrag att tillhandahålla en effektiv forskningsinfrastruktur liksom att verka för utveckling och samordning av digitala tjänster och system inom hela biblioteksväsendet. Utifrån införandet av lagen om e-plikt och utifrån den omfattande digitaliseringsverksamhet som KB bedriver utvecklas ändamålsenliga system för insamling, långsiktigt digitalt bevarande och tillgängliggörande. KB har ett särskilt uppdrag att utveckla bibliotekssystemet LIBRIS för att knyta ihop bibliotekens samlade resurser. KB står nu inför ett nytt uppdrag att ta fram en nationell biblioteksstrategi. Detta uppdrag kommer också att innefatta nationella biblioteksstrategier kopplade till digitalisering och tillgång till digital information.

Statskontorets utvärdering av Digisam

Dnr 2013/252-5

3.5 och 5.1.6

Statskontoret belyser en otydlighet gällande Digisams styrning. KB väljer att redogöra myndighetens syn på styrningsfrågan under avsnittet *Riksarkivets ställningstagande till Digisams framtid*.

5.3

KB instämmer i Statskontorets slutsats att Digisam bidrar till en ökad måluppfyllelse gällande de kulturpolitiska målen. Det kan dock inte avgöras fullt ut inom vilka områden och i vilken utsträckning en ökning skett, innan gällande mandatperiod avslutats och resultatet har analyserats.

5.4

KB delar Statskontorets bedömning att regeringen vid beslut om Digisams framtid behöver ta ställning till den önskvärda omfattningen av samordning i sektorn, vilket mandat en framtida samordningsfunktion bör agera med och vilken organisationsform som är önskvärd för den framtida samordningsfunktionen.

KB anser i likhet med Statskontoret att regeringen bör förlänga Digisams mandat under tiden regeringen tar ställning till Digisams förslag för den framtida infrastrukturen på digitaliseringsområdet inom kulturarvssektorn.

KB:s utgångspunkt för ABM-samverkan är just samverkan och inte samordning. KB söker ABM-samverkan inom områden där myndigheten ser sig kunna göra skillnad och som gagnar KB:s användare och samhället i stort.

Riksarkivets ställningstagande till Digisams framtid

Dnr RA 04-201306301

Avsnittet följer rubriksättningen i Riksarkivets dokument. I avsaknad av avsnittsnumrering anges sida.

Inledning

Sid 2

Tanken med en styrgrupp där de skilda ABM-sektorerna finns representerade är bra. Styrgruppens roll bör dock ytterligare förstärkas i förhållande till sekretariatets roll. Det är styrgruppens uppgift att identifiera centrala områden där samverkan bedöms vara av godo och leda till en effektiv hantering och en tydlig användarnytta. Det behöver därför säkras att styrgruppen är sammansatt både utifrån kompetens och

mandat för att den ska kunna fastställa prioriterade samverkansområden och effektmål.

Det är sekretariatets huvuduppgift att omvandla de prioriterade samverkansområden och effektmål som utpekats av styrgruppen till konkret verksamhet. Självklart ska arbetet bygga på en levande dialog mellan styrgrupp och sekretariat, men KB vill understryka vikten av att styrgruppen tydligare än idag äger agendan.

KB ser det som önskvärt att Digisam-samarbetet får en mer konkret och praktisk inriktning. Samarbetet bör präglas av ett lärande arbetssätt och att aktiviteterna inom Digisam svarar mot användarnas behov, och att dessa fastställs.

KB anser generellt att sekretariatet saknar tillräcklig framförhållning i planeringen av arbete som involverar resurser från andra institutioner. Detta gäller till exempel vid tillsättande av arbetsgrupper liksom vid planering och genomförande av seminarier, workshops och liknande arrangemang. Det gäller också i samband med granskning och komplettering av Digisams rapporter. De ingående institutionerna måste beredas möjlighet att avsätta resurser till deltagandet i Digisams aktiviteter i ordinarie verksamhetsplanering. Detta är särskilt viktigt då den kompetens som efterfrågas i regel utgör institutionernas nyckelkompetenser inom området.

Biblioteksområdet är under en kraftig omdaning vilken drivs på av digitalisering. KB:s insatser i form av utredningar och rapporter liksom alla övriga kvalificerade underlag som tas fram inom bibliotekssfären ger ett gediget material för Digisam att ta del av.

Utvecklingen går snabbt och det är av största vikt att Digisam har god insikt i vad som händer vid biblioteken. KB anser därför att sekretariatet snarast bör rekrytera särskild kompetens för biblioteksområdet eller vidta andra åtgärder för att möta detta behov.

KB är övertygat om att särskild bibliotekskompetens i sekretariatet, liksom fördjupade samtal med biblioteken skulle verka vitaliserande för Digisam. KB ser att en fortsatt kontakt med *Expertgruppen för digitalisering*¹ kan vara en del i detta.

---

¹ Expertgruppen ska utifrån bibliotekens verksamhet strategiskt överblicka och kartlägga olika digitala projekt och initiativ. Hanteringen av digitalt material, dvs. både sådant som konverterats till digitalt format och sådant som fötts digitalt, är en verksamhet som är gemensam för hela ABM-sektorn, där forskningsbibliotek, folkbibliotek, arkiv, museer samt många andra institutioner och organisationer ingår.

Framtida organisation och placering

sid 3

KB ser liksom RA att en fortsatt samverkan runt digitalisering inom ABM-området är önskvärd. KB stödjer också RA:s förslag att ge Digisam ett förnyat uppdrag redan 2015 för att verksamheten ska kunna fortsätta utan avbrott under den tid som regeringen tar ställning till Digisams förslag.

KB stödjer att Digisam fortsatt har sin placering vid RA under tiden som regeringen tar ställning till Digisams förslag för den framtida infrastrukturen inom digitaliseringsområdet.

sid 4

KB stödjer inte RA:s uppfattning att besluta om en mer långsiktig integrerad placering av Digisam vid RA. KB menar liksom Statskontoret att regeringen vid beslut om Digisams framtid bland annat behöver ta ställning till vilken organisationsform som är önskvärd för en eventuell framtida ABM-funktion. KB menar att en analys av Digisams arbete efter att nuvarande mandattid avslutats bör innefatta en analys av för- och nackdelar med nuvarande organisationsform.

Gunilla Herdenberg
Riksbibliotekarie

Göran Konstenius
Verksamhetsutredare